

Тема уроку:

Раціональні витрати. Знайомство з Google Sheets

Мета уроку:

- Сформувати в учнів навички раціонального планування витрат та фінансової грамотності, використовуючи інструменти Google Sheets для створення та аналізу бюджетних таблиць.
- Розвивати критичне мислення, уміння працювати з даними, виконувати обчислення та візуалізувати фінансову інформацію для прийняття обґрунтованих фінансових рішень.

Компетентності:

- **Фінансова грамотність**
 - Вміння раціонально планувати витрати та доходи.
 - Формування навичок відповідального ставлення до фінансів.
 - Аналіз впливу фінансових рішень на особистий бюджет.
- **Цифрова компетентність**
 - Використання Google Sheets для створення та аналізу таблиць.
 - Виконання розрахунків за допомогою формул та функцій.
- **Математична компетентність**
 - Робота з числовими даними та обчисленнями.
 - Оцінка економічної доцільності витрат.
- **Критичне мислення і підприємливість**
 - Прийняття зважених фінансових рішень.
 - Аналіз власних фінансових звичок і планування бюджету.
 - Формування навичок прогнозування та управління ризиками.
- **Комунікативна компетентність**
 - Презентація результатів дослідження особистого чи сімейного бюджету.
- **Соціальна та громадянська компетентність**
 - Усвідомлення важливості фінансової дисципліни.
 - Розуміння економічної поведінки в суспільстві.
 - Відповідальне ставлення до ресурсів та планування витрат.

Очікувані результати навчання**Знаннєвий компонент:**

- Учні пояснюють, що таке раціональні витрати та як вони впливають на особистий бюджет.
- Розуміють основні принципи планування фінансів та бюджетування.
- Описують можливості Google Sheets для роботи з фінансовими даними.

Діяльнісний компонент:

- Створюють таблиці в Google Sheets для планування та аналізу витрат.
- Аналізують витрати та доходи, пропонують способи оптимізації бюджету.
- Приймають обґрунтовані фінансові рішення на основі даних.

Ціннісний компонент:

- Усвідомлюють важливість раціонального використання фінансових ресурсів.
- Формують відповідальне ставлення до особистих фінансів.
- Розвивають підприємливість та критичне мислення щодо витрат і заощаджень.

Клас: 4

Тип уроку: урок-гра з інтеграцією цифрових технологій

Навчальні предмети, які інтегровано в урок: ЯДС, інформатика, курс за вибором «Фінансова поведінка»

Використані цифрові інструменти:

1. Інтерактивна презентація вчителя

<https://docs.google.com/presentation/d/1ztTlu6dmvxauhNZ3YyRTXd5W0Xd8V3uF/edit?usp=sharing&ouid=101047215581180850954&rtpof=true&sd=true>

2. Інтерактивна вправа для виконання на платформі learningapps

3. Google Sheets

ХІД УРОКУ:

I. Організаційний момент

1. Емоційне налаштування – слайд 1

- З яким настроєм починаємо урок? Оберіть свого смайлика та за бажанням поділіться, що викликало таку емоцією

2. Введення в урок – слайд 2

- Сьогодні ми – справжні фінансові експерти! Ми навчимося аналізувати витрати та приймати розумні фінансові рішення. Адже навіть найбільші бізнесмени починали з простих підрахунків бюджету.
- Відновіть вислів: як завершити кожну тезу?
- Тож давайте розберемося, як керувати своїми грошима мудро!

II. Презентація домашнього завдання

- (слайд 3) Фінансова грамотність починається з реального життя! (слайд 4) Презентуйте домашнє завдання: чи обговорили ви з батьками доходи і витрати є у вашій сім'ї, можливо хтось зробив власну скарбничку та вибрав ціль для заощадження?

III. Етап мотивації

1. Ознайомлення з темою уроку – слайд 5

- Нагадаю, сьогодні ми – фінансові експерти! Уявіть, що ви керуєте бюджетом справжньої компанії або сім'ї. Як витратити гроші розумно? Як не втратити всі заощадження на дрібниці?

2. Формулювання цілей уроку – слайд 6

- Якими вміннями, на вашу думку, ми маємо володіти, щоб вміло розпоряджатися грошима?
- Отже, впродовж нашого уроку ми навчимося контролювати витрати, аналізувати бюджет та працювати з Google Sheets – інструментом, яким користуються навіть великі підприємці. Готові стати фінансово грамотними?

IV. Вивчення нового матеріалу

1. Формування поняття «фінансовий ризик» – слайди 7-13

- Пригадайте ситуації, коли про неї казали «Це ризик»
- (слайд 7) А як щодо «фінансового ризику»? Як ви розумієте таку подію?
- (слайд 8) Фінансовий ризик – це можливість втратити гроші через неправильні рішення. Уявіть, що ви витратили всі кишенькові гроші на солодощі, а наступного дня побачили іграшку, яку давно хотіли. Але грошей уже немає! Це і є фінансовий ризик – якщо не планувати витрати, можна залишитися без важливих покупок.
- В яких ще ситуаціях ми можемо зіткнутися із фінансовим ризиком? (слайди 9-12)
- (слайд 13) Перше дослідження нами зроблено – то який ваш експертний висновок: як не наражатися на фінансові ризики?
- Запам'ятаємо: важливо думати наперед і розподіляти гроші розумно!

2. Формування поняття «раціональні витрати» – слайди 14-19

- (слайд 14) На уроках дизайну у нас є правило: раціонально витратити кольоровий папір чи пластилін. Нагадайте, що ми маємо на увазі?
- Як тоді зрозуміти таку рекомендацію як «раціонально вистрачайте гроші»?
- (слайд 15) Отже, раціональні витрати – це коли ми витрачаємо гроші з користю і не купуємо зайвого. Уявіть, що у вас є 100 гривень. Ви можете витратити їх на купу цукерок, які швидко з'їсте, або ж купити книжку, яка буде корисною довго.
- Давайте навчимося, перш ніж щось купувати, задавати собі 3 питання і тільки потім приймати рішення про покупку
- (слайд 16) Поясніть вислів «Ціна – це те, що ви платите, а цінність – це те, що ви отримуєте». Яку підказку ми можемо собі зробити, коли хочеться щось купити не за планом?

- (слайд 17) На яких малюнках саме раціональне витрачання грошей? Поясніть свій вибір.
- (слайди 18-19) Ситуації, що ми розглянули дають нам підказку: раціональні витрати – це коли ви обираєте те, що дійсно потрібне і допоможе в майбутньому!

ФІЗКУЛЬТХВИЛИНКА <https://youtu.be/mXV-WS8vsWw>

3. Актуалізація знань за темою «Бюджет» – слайди 21-29

- (слайди 21-22) Пригадайте: що нам відомо про таке фінансове поняття як бюджет?
- (слайд 23) Ми вже досліджували з вами родинний бюджет: як він утворюється і як приймаються рішення щодо витрат з нього. Але ж кожен з нас має і свої «кишенькові гроші», які батьки дозволяють витратити на власний розсуд. То чи можемо ми сказати, що таке особистий бюджет?
- (слайд 24) Пригадайте, як ми планували сімейний бюджет, і спробуйте назвати джерела, які наповнять ваш особистий бюджет
- (слайд 25) Назвіть свої особисті витрати. А можливо ви знаєте особисті витрати членів вашої родини?
- (слайд 26) Пограйте та пригадайте: які позиції ми відносимо до доходів в бюджет, а які до його витрат <https://learningapps.org/view5869431>
- (слайд 27) Пригадаємо, які різновиди бюджету ми з вами визначали, якщо порівнювати доходи та витрати. А як щодо особистого бюджету? От, наприклад, як би ви назвали свій бюджет?
- (слайди 28, 29) Ви вправно минулого уроку склали правила економії родинного бюджету. А спробуйте такі рекомендації надати самим собі: що робити, щоб і бажання виконувалися, і гроші швидко не закінчувалися?

V. Практична частина

1. Ознайомлення з поняттям «таблиця» – слайди 30-34

- (слайд 30) Чи зустрічалися ви у своєму житті із таблицями?
- (слайд 31) Батьки вам точно розповідали про свої успіхи в школі і що вчитель, щоб не забувати, все записував в журнал. Це також таблиця: давайте розглянемо її
- (слайд 32) Щоб розумітися в роботі з таблицями нам слід запам'ятати нові слова: прочитайте записи в колонках та знайдіть в таблиці їх.
- (слайди 33, 34) Отже, таблиці допомагають нам зберігати в першу чергу цифрові данні. А фінанси – це теж цифри: значить таблиці точно допоможуть нам обліковувати наші доходи та витрати.

ФІЗКУЛЬТХВИЛИНКА для знання втомі з очей

2. Ознайомлення з Google Sheets – слайди 36-41

- (слайд 36) Порівняйте онлайн та оффлайн таблиці: які переваги має кожна з них? В яких ситуаціях зручніше користуватися друкованою таблицею? А електронною?
- Найбільша перевага Google Sheets — власне онлайн робота: без проблем можна ділитися посиланнями на таблиці, надавати доступ до редагування, захищати певні діапазони, відстежувати інструменти; зберігати все хмарі, робити командні проєкти.
- (слайди 37-41) Давайте навчимося створювати таку таблицю і я покажу, як вправно вона вміє не тільки зберігати данні, а й рахувати

3. Робота в Google Sheets – слайди 42-43

- Перейдіть на сторінку документу із своїм ім'ям та спробуйте в осередок навпроти показника записати свої данні: суму кишенькових грошей, що маєте на тиждень; суму витрат на солодоці, шкільне приладдя.
- Подивіться на нижній рядок – ви бачите, як таблиця вправно розраховує ваш загальний бюджет. То ж тепер скажіть: який тип вашого особистого бюджету?

VI. Підсумок уроку

1. Гра «Хто винен» – слайди 44-48

- (слайд 44) Як ви гадаєте: вміння раціонально витратити зробить наш бюджет надлишковим?
- (слайд 45, 46, 47) Майже кожного дня ми скуповуємося в магазині. То ж це гарна практика навчитися раціонально витратити. Розгляньте ситуації та скажіть: чия вина, коли придбаний нами товар є неякісним? Що робити, щоб не стати володарем неякісного товару?
- (слайд 48) Пригадайте з уроків ЯДС минулого року: як правильно отримувати інформацію з упаковки товару, який ми збираємося придбати?

2. Хвилинка рефлексії – слайди 49-50

- (слайди 49, 50) Яка інформація з нашого уроку вам здалася найбільш корисною?
- Які нові правила фінансової поведінки ви сьогодні для себе склали?
- Яку підказку з нашого уроку ви принесете батькам?

VII. Домашнє завдання: закінчити складання свого бюджету на місяць

Інформаційні джерела:

Фінансова грамотність. 4 клас: робочий зошит /І.А.Гусельникова - Харків: в-тво "Ранок", 2021

Фінансова поведінка. 4 клас: навч.-метод. Посібник для вчителя /О.Б.Рябова, Л.Я.Криховець-Хом'як, Л.І.Чарторинська, Г.Ф.Древаль; за заг. Ред. Д-ра екон. Наук, проф. Т.С.Смовженко. – К.: УБС НБУ, 2015

Національний банк України. Освітній проєкт «Фінансова грамотність».
<https://bank.gov.ua>

Левченко Т. В. Методика викладання фінансової грамотності у школі. – Харків: Освіта, 2020

Аналіз уроку:

Урок на тему "Раціональні витрати. Знайомство з Google Sheets" мав на меті формування фінансової грамотності у дітей молодшого шкільного віку. Учні знайомилися з поняттями фінансових ризиків, раціональних витрат та вдосконалили розуміння складових родинного бюджету. На підставі актуалізованих знань сформували бачення свого особистого бюджету. Також діти вчилися працювати з електронними таблицями Google Sheets, розвиваючи критичне мислення та вміння аналізувати бюджет.

Урок був інтегрованим і поєднував знання з кількох освітніх галузей:

- **Я досліджую світ (ЯДС)** – діти вчилися аналізувати життєві ситуації, що стосуються фінансів, та робити усвідомлені висновки про економічну поведінку сім'ї та свою особисту.
- **Інформатика** – знайомство з Google Sheets, освоєння базових навичок роботи з таблицями, введення даних.
- **Фінансова грамотність** – формування основних навичок управління коштами, розуміння бюджету та планування витрат.

На початку уроку було розглянуто поняття фінансових ризиків. Учні через життєві приклади ознайомилися з можливими ризиками неправильного використання коштів, обговорили їхні наслідки та розробили стратегії їх уникнення. Далі діти дізналися, що таке раціональні витрати, навчилися розрізняти необхідні та необов'язкові покупки і проаналізували власні фінансові рішення.

Особливу увагу було приділено розумінню родинного бюджету. Учні ознайомилися з його складовими, виконали практичні завдання з розподілу доходів і витрат та обговорили важливість заощаджень. У ході уроку також було розглянуто, як таблиці допомагають систематизувати інформацію та використовуються у повсякденному житті.

Знайомство з Google Sheets відбувалося у практичному форматі: діти ознайомилися з алгоритмом створення таблиці. Практична частина включала в себе введення даних в готовий шаблон, щоб продемонструвати можливості електронних таблиць для підрахунку бюджету. Для закріплення вмінь учні застосують отримані

знання під час виконання домашнього завдання, заповнюючи таблиці показниками особистих доходів та витрат.

Гра "Хто винен?" стала цікавим етапом уроку, де учні аналізували фінансові ситуації під час здійснення покупок в магазині, що допомогло визначати правильні стратегії використання грошей. Такий підхід сприяв закріпленню матеріалу у невимушеній формі.

Урок пройшов інтерактивно, учні активно брали участь у дискусіях, виконували завдання та аналізували фінансові рішення. Засвоєння фінансової грамотності та навичок роботи з Google Sheets дозволить дітям у майбутньому приймати більш обдумані фінансові рішення.

На наступних уроках планується закріпити набуті навички через виконання практичних вправ, застосуванням кейс-методу з реальними прикладами з життя.